

KREDITTILSYNET, 26. august 1999

RAPPORT FOR FINANSINSTITUSJONER

1. halvår 1999

Foreløpige tall

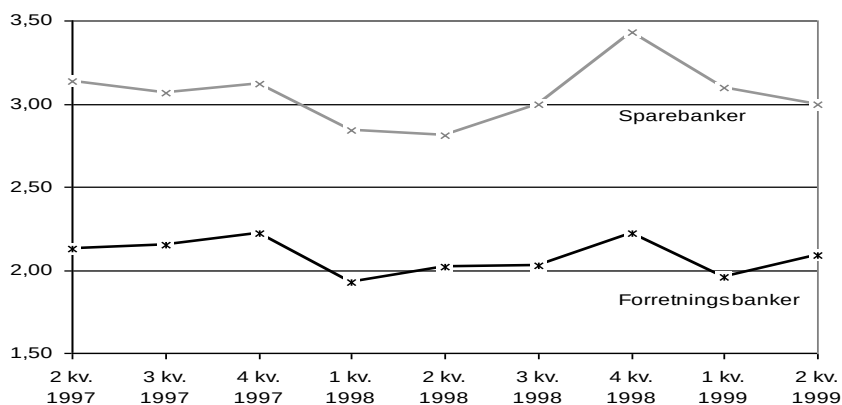
	Side
Hovedinntrykk	1
Makroøkonomisk bakgrunn	5
Forretningsbanker	7
Sparebanker	10
Kredittforetak	13
Finansieringsselskaper	15
Livsforsikringsselskaper	17
Skadeforsikringsselskaper	22
Vedlegg og tabeller	

Vekst i innenlandsk kreditt i alt (K2) og fra private banker

Kilde: Norges Bank

Kvartalsvis utvikling i nettorente i forretningsbanker og sparebanker i prosent av GFK*

*annualiserte prosenter

Kilde: Innsendte nøkkeltall/Finansdatabasen

RESULTATRAPPORTER FOR DE ENKELTE BRANSJER

3. BANKER

Forretningsbankene og de 30 største sparebankene har rapportert resultater og nøkkeltall til Kredittilsynet for 1. halvår 1999. Tallene er foreløpige. Ny regnskapslov f.o.m. 1999 medfører enkelte endringer i resultat – og balanse, og det er kun de største bankene og enkelte av de mellomstore bankene som har omarbeidet tidligere rapporterte tall. Dette vanskeliggjør sammenligning av tallene for 1. halvår med tall for tidligere perioder.

3.1 Forretningsbanker

Utenlandske bankers filialer i Norge og Postbanken er ikke inkludert i tallene.

Resultatutvikling

Tabell 3.1.1. Resultattall for forretningsbanker totalt (morbank)

	1. halvår 1999		1. halvår 1998		1998	
	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK
Nettorenter	5 872	1,94	5 377	1,93	11 455	2,01
Andre inntekter	3 840	1,27	3 446	1,23	4 888	0,86
-herav kursgev/tap	1 090	0,36	574	0,21	1 157	0,20
Andre kostnader	5 371	1,78	5 189	1,86	10 995	1,92
-herav lønn/adm.k..	4 118	1,36	4 018	1,44	8 183	1,43
Driftsres. før tap	4 341	1,44	3 634	1,30	5 347	0,94
Bokførte tap/tilb.før	181	0,06	199	0,07	1 654	0,29
Nedskr./gev/tap vp	39	0,01	11	0,00	192	0,03
Res av ord.drift før skatt	4 198	1,39	3 447	1,23	3 885	0,68

I forretningsbankene er resultat av ordinær drift før skatt 4 198 mill. kroner, som utgjør 1,39 prosent av GFK. Dette er en økning på 751 mill. kroner i forhold til samme periode i fjor, eller 0,16 prosentpoeng i forhold til GFK. I prosent er resultatet forbedret med 22 prosent.

Netto renteinntekter for forretningsbankene samlet har økt med 495 mill. kroner sammenlignet med 1. halvår 1998, og utgjør 1,94 prosent av GFK. Målt i forhold til GFK er netto renteinntektene stabile i forhold til tilsvarende periode i 1998. Netto renteinntekter er lavere, i prosent av GFK, enn for hele 1998 på grunn av oppgangen i netto renteinntekter i 2. halvår 1998.

Når det gjelder andre inntekter utenom inntekter fra verdipapirer og valuta er disse redusert med 4,2 prosent sammenlignet med 1. halvår 1998. Det er inntekter fra eierinteresser i andre selskaper og andre driftsinntekter som viser nedgang. Netto provisjonsinntekter er stabile sammenlignet med samme periode i 1998. Totalt for forretningsbankene har kostnadene økt med 3,5 prosent sammenlignet med tilsvarende periode i 1998. Veksten er størst i de tre største forretningsbankene. Målt i forhold til GFK for forretningsbankene samlet viser imidlertid kostnadene nedgang fra 1,86 prosent i 1. halvår 1998 til 1,78 prosent i 1. halvår 1999.

I tillegg til de økte netto renteinntektene, har merverdier og netto kursgevinster på verdipapirer og valuta, som i noe grad har sammenheng med ny regnskapslov, bidratt til resultatforbedringen med 516 mill. kroner sammenlignet med 1. halvår 1998.

Forretningsbankenes samlede tap på utlån og garantier er 181 mill. kroner i 1. halvår 1999, som tilsvarer 0,06 prosent av GFK. I tilsvarende periode i 1998 hadde forretningsbankene 199 mill. kroner i tap på utlån. Til tross for at samlede tap på utlån er på et lavt nivå er det likevel enkeltbanker som har bokført betydelige tap.

Balanseutvikling

I forbindelse med Gjensidige Banks integrasjon i Sparebanken NOR ble i juni hoveddelen av bankporteføljen og innskuddene i Gjensidige Bank overført til Sparebanken NOR. I tabell 3.1.3. er dette korrigert for å lette sammenligningen med tidligere perioder. I tillegg er Bolig- og næringsbanken tatt ut av utlånstallene som følge av at banken har overført utlånsporteføljen til Bolig- og næringskreditt.

Tabell 3.1.3. Prosentvis årlig vekst i utvalgte balanseposter og nøkkeltall 2. kv. 98 – 2. kv.99

	2 kv. 1999		2 kv. 1998
	mill.kr	vekst i %	mill. kr.
Forvaltningskapital.	584 532	1,3	576 810
Brutto utlån til kunder	423 509	-2,9	435 939
- ekskl. BN-bank/ korr. Gj Bank	428 312	3,9	412 429
Innskudd fra kunder	265 811	2,8	258 635
- korr. Gjensidige Bank	268 063	5,9	
Innskudd fra banker*	102 687	7,5	95 523
Gjeld ved utst. av verdip.	150 389	1,9	147 653
Tapsavsetninger	9 235	1,3	9 120
- ekskl. BN-bank/ korr. Gj Bank	9 276	2,7	
herav uspesifiserte tapsavs.	4 301	19,7	3 593
herav spesifiserte tapsavs.	4 934	-10,7	5 527
Netto nullstilte lån	6 248	47,4	4 238
Netto misligholdte lån	6 708	44,7	4 637
	2 kv. 1999		2 kv. 1998
Tapsavs. i % av br. utlån	2,2		2,1
- ekskl. BN-bank/ korr. Gj Bank	2,2		
Uspes.tapsavs i % av br. utlån	1,0		0,8
Net. nullst. lån i % av br. utlån	1,5		1,0
Net. misligh. lån i % av br. utlån	1,6		1,1

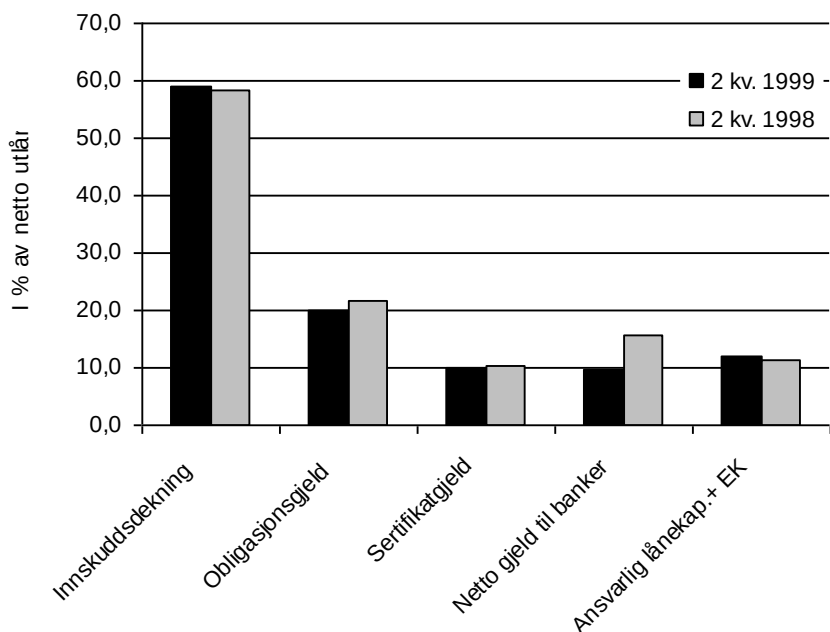
* Kilde: finansdatabasen

Utlånsveksten har vært relativt stabil gjennom de to siste kvartaler. Totalt for forretningsbankene er den årlige veksten i utlån ved utgangen av 2. kvartal 1999 (ekskl. BN-bank og korr. Gjensidige Bank) 3,9 prosent mot 4,1 prosent ved utgangen av forrige kvartal. Ved utgangen av året var total utlånsvekst i forretningsbankene 7,4 prosent.

Innskudd fra kunder har økt med 5,9 prosent siste år. I forhold til brutto utlån utgjør innskudd fra kunder 62,6 prosent ved utgangen av kvartalet.

Figur 3.1.1. viser forretningsbankenes fundingstruktur hvor BN-bank er holdt utenom og det er foretatt korreksjoner for overføringene av porteføljer fra Gjensidige Bank til Sparebanken NOR. Innskuddsfinansieringen viser svak bedring i forhold til samme periode i 1998. I tillegg viser figuren økning i ansvarlig lånekapital og egenkapital som andel av brutto utlån. Kortsiktig finansiering i interbankmarkedet er sterkt redusert og verdipapirgjeld viser svak nedgang som andel av netto utlån.

Figur 3.1.1. Forretningsbankenes fundingstruktur

Totale tapsavsetninger utgjør 2,2 prosent av brutto utlån til kunder, hvor de uspesifiserte tapsavsetningene utgjør 1,0 prosent. Uspesifiserte tapsavsetninger har økt i alle banker sammenlignet med utgangen av 2. kvartal 1998. Nivået på tapsavsetningene er høyere i de største forretningsbankene enn det som gjelder for de øvrige. Netto nullstilte lån og netto misligholdte lån viser økning sammenlignet med ett år tilbake. En stor del av denne økningen kom i 4. kvartal 1998.

Soliditet

Endringene i soliditet i forhold til fjor må tolkes med forsiktighet da få banker har omregnet kapitaldekning for 2. kvartal 1998 i samsvar med ny regnskapslov.

Foreløpige tall for kjernekapitaldekningen for forretningsbankene samlet er 7,9 prosent, som er 0,2 prosentpoeng høyere enn utgangen av 1998. Kjernekapitaldekningen er økt med 0,6 prosentpoeng sammenlignet med 2. kvartal 1998. Kapitaldekningen ved utgangen av 2. kvartal 1999 er 10,9 prosent, som er tilnærmet uendret sammenlignet med utgangen av året. I forhold til tilsvarende periode i fjor er kapitaldekningen økt med 0,4 prosentpoeng.

For enkeltbanker viser kjernekapitaldekningen økning for 10 av 13 forretningsbanker sammenlignet med utgangen av 2. kvartal 1998. I forhold til utgangen av 1998 har 5 av 13 forretningsbanker økt kjernekapitaldekningen.

3.2 Sparebanker

Resultatutvikling

Tabell 3.2.1. Resultatposter for de 30 største sparebankene

	1 halvår 1999		1 halvår 1998		1998	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr.	% av GFK
Nettorente	4 933	2,82	4 057	2,60	9 055	2,82
Andre inntekter	2 050	1,17	1 279	0,82	2 294	0,71
herav kursgev	393	0,23	153	0,10	72	0,02
Andre kostnader	3 666	2,10	3 289	2,11	7 024	2,18
herav lønn og admk.	1 676	0,96	1 578	1,01	3 273	1,02
Driftres. før tap	3 318	1,90	2 046	1,31	4 325	1,35
Bokførte tap	287	0,16	11	0,01	627	0,19
gev/tap lang sikt	180	0,10	183	0,12	315	0,10
Resultat av ord drift	3 211	1,84	2 219	1,42	4 014	1,25

I de tretti største sparebankene er resultat av ordinær drift før skatt 3 211 mill. kroner, som utgjør 1,84 prosent av GFK. Dette er en økning på 992 mill. kroner i forhold til samme periode i fjor, eller 0,42 prosentpoeng i forhold til GFK. Økningen i resultatet tilsvarer en forbedring på 44,7 prosent sammenlignet med 1. halvår 1998. Resultat av ordinær drift har økt i alle grupper sparebanker.

Som for forretningsbankene, har sparebankenes netto renteinntekter i kroner økt sammenlignet med 1. halvår 1998. Netto renteinntekter har økt med 876 mill. kroner i perioden, som tilsvarer en økning på 0,22 prosentpoeng målt i forhold til GFK. Netto renteinntekter ligger nå på samme nivå som gjennomsnittet for 1998, men fremdeles lavere enn nivået i 4. kvartal 1998. Siste kvartal i 1998 var et spesielt godt kvartal også for sparebankene som følge av renteøkningen på slutten av 3. kvartal 1998. Det kan nå synes som sparebankene har klart å øke marginene i en periode med rentenedgang.

Samlet for de 30 største sparebankene har andre inntekter økt med 60 prosent. Noe av denne økningen er engangseffekter i enkeltelskaper. Kostnadene i de 30 største sparebankene har økt med 11,5 prosent i forhold til 1. halvår 1998, som er en høyere kostnadsøkning enn i forretningsbankene.

Driftsresultat før inntekter fra verdipapirer og tap har økt med 1 032 mill. kroner i forhold til samme periode i 1998. Målt i forhold til GFK er resultatet forbedret med 0,46 prosentpoeng. Økte inntekter fra verdipapirer og merverdier i verdipapirporteføljen øker resultatet ytterligere med 240 mill. kroner. Samlede tap på utlån for de 30 største sparebankene er 287 mill. kroner etter to kvartaler i 1999, som utgjør 0,16 prosent av GFK. I samme periode i fjor var netto tap på utlån 11 mill. kroner.

Svenske ForeningsSparebanken har kommet inn som eier med 24 prosent i Sparebank 1-gruppen. Eierandelen er ervervet gjennom rettet emisjon mot ForeningsSparebanken. De fire sparebankene i Sparebank1-gruppen har dermed redusert sin eierandel, og gevinsten ved salget er ført under netto kursgevinster på anleggsmidler.

Balanseutvikling

Som følge av Gjensidige Banks integrasjon med Sparebanken NOR er det også for sparebankene foretatt en korreksjon slik at tallene blir sammenlignbare med tidligere perioder.

Tabell 3.2.2. Utvalgte balanseposter og nøkkeltall ved utgangen av 2. kvartal 1999, og prosentvis vekst fra året før for de 30 største sparebankene

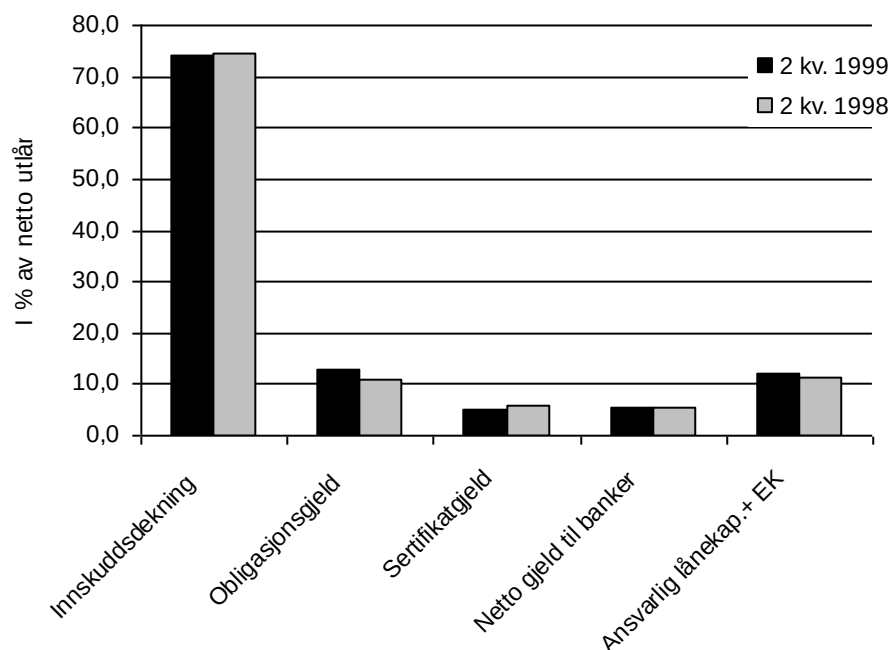
	2. kvartal 1999	vekst i %	2. kvartal 1998
	mill.kr	siste år	mill. kr.
Forvaltningskapital.	382 183	17,5	325 337
Brutto utlån til kunder	314 764	13,4	277 631
- korrigert for Spb. NOR	303 233	9,2	
Innskudd fra kunder	226 009	15,1	196 398
- korrigert for Spb. NOR	216 820	10,4	
Innskudd fra banker*	45 032	21,8	36 976
Gjeld ved utst. av verdip.	55 780	0,5	55 529
Tapsavsetninger	5 128	5,5	4 859
- korrigert for Spb. NOR	5 085	4,7	
herav uspesifiserte tapsavs.	2 438	22,5	1 990
herav spesifiserte tapsavs.	2 690	-6,2	2 869
Netto nullstilte lån	1 473	-5,1	1 553
Netto misligholdte lån	2 979	2,7	2 900
	2 kv.1999		2 kv. 1998
Tapsavs. i % av br. utlån	1,6		1,8
- korrigert for Spb. NOR	1,7		
Uspes.tapsavs i % av br. utlån	0,8		0,7
Net. nullst. lån i % av br. utlån	0,5		0,6
Net. misl. lån i % av br. utlån	0,9		1,0

* hentet fra finansdatabasen

Årsveksten i brutto utlån fra de 30 største sparebankene var ved utgangen av 2. kvartal 1999 på 13,4 prosent. Korrigert for overføringen av utlånsportefølje fra Gjensidige Bank har de største sparebankene hatt en utlånsvekst på 9,2 prosent siste år. Sammenlignet med forrige kvartal er veksten stabil. Ved utgangen av 1998 hadde sparebanken en utlånsvekst på 10,5 prosent.

Innskudd fra kunder har økt med 10,4 prosent siste år for de 30 største sparebankene. Figur 3.2.1. viser utviklingen i utvalgte gjeldsposter for sparebanker totalt. Figuren viser at innskuddsdekning er stabil, samtidig som langsiktig opplåning i obligasjonsmarkedet og finansiering fra egen kapitalbase har økt svak. Sertifikatgjeld som andel av netto utlån er redusert noe i forhold til ett år tilbake.

Figur 3.2.1. Sparebankenes fundingstruktur (alle sparebanker)

Totalt for de 30 største sparebankene har de spesifiserte tapsavsetninger redusert mens de uspesifiserte tapsavsetningene har økt sammenlignet med ett år tilbake. Totale tapsavsetninger tilsvarer 1,6 prosent av brutto utlån som er lavere enn nivået ett år tilbake. Uspesifiserte tapsavsetninger utgjør 0,8 prosent. Netto misligholdte engasjementer viser ingen dramatisk utvikling for sparebankene. Misligholdte lån har økt med 2,7 prosent siste år.

Soliditet

Foreløpige tall for gjennomsnittlig kjernekapitaldekningen for sparebanker totalt er 10,7 prosent ved utgangen av 2. kvartal 1999. Kjernekapitaldekningen er redusert med 0,1 prosentpoeng sammenlignet med ett år tilbake. I forhold til utgangen av 1998 er kjernekapitaldekningen redusert med 1,0 prosentpoeng. Gjennomsnittlig kapitaldekningen for sparebankene totalt er 12,8 prosent ved utgangen av 2. kvartal 1999 mot 13,4 prosent ett år tilbake. Ved utgangen av året var kapitaldekningen 14,3 prosent.

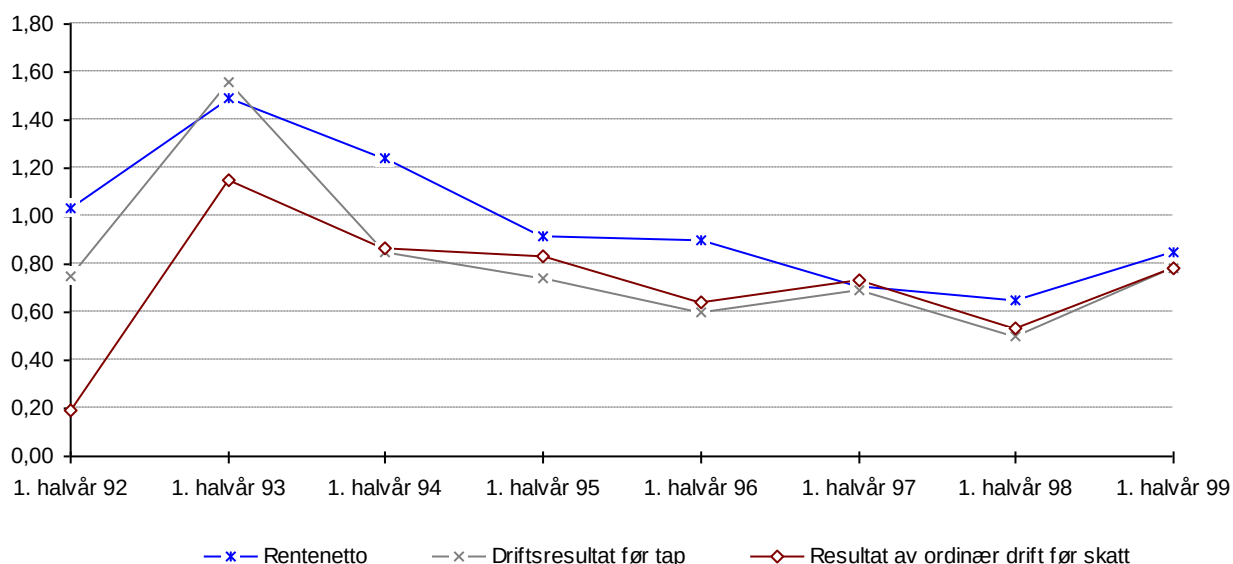
Ved å se nærmere på enkelt banker har kjernekapitaldekningen blitt redusert i tre av de fire sparebankene i gruppen nr. 2-5 sammenlignet med utgangen av 2. kvartal 1998. Når det gjelder de øvrige 25 sparebankene er kjernekapitaldekningen redusert for 21 i forhold til samme periode i fjor. Sammenlignet med utgangen av 1998 er kjernekapitaldekningen redusert for de fem største sparebankene, men redusert for 21 av 25 av de øvrige sparebankene.

4. FINANSIERINGSFORETAK

4.1 Kredittforetak

Kredittilsynet har innhentet foreløpige resultat- og nøkkeltall for 1. halvår 1999 fra samtlige 9 kredittforetak.

Figur 4.1.1 - Resultatutvikling i prosent av GFK

Resultatutvikling

Nettorenten har økt sammenlignet med 1. halvår 1998. Den viste også en økning i siste halvdel av 1998, og har fortsatt å øke svakt i årets to første kvartaler for bransjen samlet.

Hvis Bolig- og Næringskreditt (BN-Kreditt) holdes utenfor viser nettorenten, isolert sett, en liten nedgang i 1. kvartal i år, mens den øker noe i 2. kvartal.

Kursgevinster på verdipapirer har økt sammenlignet med 1. halvår i fjor, mens lønnskostnader og andre driftskostnader er noe redusert, målt i prosent av GFK.

Tabell 4.1.1 - Resultatposter

	1. halvår 1999		1. halvår 1998	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	618	0,85	381	0,65
Andre inntekter	80	0,11	47	0,08
Andre kostnader	130	0,18	135	0,23
Driftsres. før tap	568	0,78	293	0,50
Bokførte tap	0	0,00	-18	-0,03
Resultat ord. drift	568	0,78	311	0,53

Kredittforetakene har praktisk talt ingen tap (0,4 mill.) hittil i 1999. I tilsvarende periode i fjor var det inntektsføring av tap på utlån på 18 mill. kroner. Resultat av ordinær drift før skatt utgjør 0,78 prosent av GFK. Dette er en forbedring på 0,25 prosentpoeng sammenlignet med 1. halvår i fjor. Dersom BN-Kreditt holdes utenfor, er forbedringen på 0,21 prosentpoeng.

Balanseutvikling

Utlån til kunder har økt med 23,6 prosent (ca. 20 mrd. kroner) de siste 12 månedene. Den kraftige veksten skyldes at BN-Kreditt startet sin virksomhet i desember 1998. Selskapet ble etablert som et datterselskap av BN-Bank og fikk overført 17 mrd. kroner av bankens utlånsportefølje. Dersom Bolig- og Næringskreditt holdes utenfor, er tolv månedersveksten nede i 2,5 prosent. Økningen i nullstilte lån og misligholdte lån skyldes at BN-Kreditt har kommet inn som nytt selskap. Nullstilte og misligholdte lån i prosent av brutto utlån er uforandret fra utgangen av 1. halvår i fjor.

Tabell 4.1.2 - Balanseposter (prosent og mill. kroner)

	30.06.1999	% vekst	30.06.1998
Forvaltningskapital	150 352	20,1	125 210
Brutto utlån til kunder	103 626	23,6	83 833
Brutto utlån ekskl. BN-Kreditt	85 955	2,5	83 833
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	109 069	11,6	97 696
Nullstilte lån	70	32,1	53
i prosent av brutto utlån	0,07		0,06
Misligholdte lån	204	22,2	167
i prosent av brutto utlån	0,20		0,20
Tapsavsetninger	237	20,4	197
i prosent av brutto utlån	0,23		0,24

Kapitaldekning

Foreløpige tall for kredittforetakene viser at kjernekapitaldekningen er redusert med 0,38 prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 1. halvår 1998. Hvis BN-Kreditt holdes utenfor, er det en økning på 0,10 prosentpoeng. Det skyldes tilførsel av egenkapital i forbindelse med årsoppgjøret og at 4 selskaper har medregnet resultat hittil i år i kjernekapitalen. Beregningsgrunnlaget (uten BN-Kreditt) har økt med 2 prosent siste 12 måneder.

Tabell 4.1.3 - Kapitaldekningstall (prosent og mill. kr) for kredittforetak totalt

	30.06.1999*	31.03.1999	30.06.1998
Kjernekapitalprosent	12,59	12,54	12,97
Kapitaldekningsprosent	15,73	15,61	16,66
Kjernekapital	9 433	9 276	7 563
Tilleggskapital	2 485	2 495	2 482
Netto ansvarlig kapital	11 788	11 544	9 711
Beregningsgrunnlag	74 949	73 972	58 298

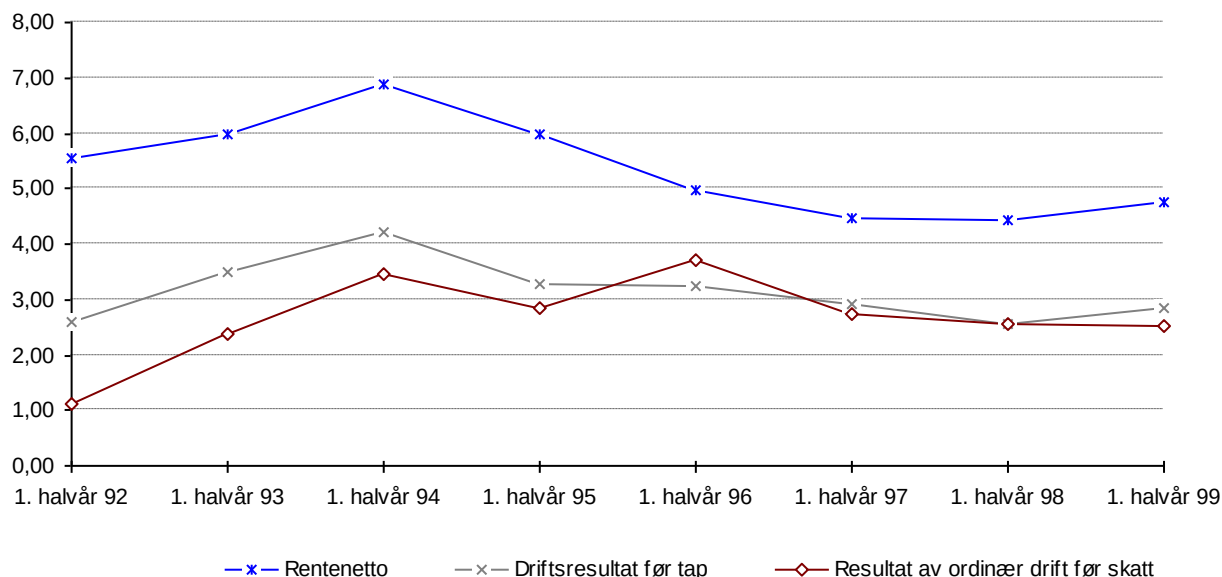
*foreløpige tall

Kjernekapitaldekningen er redusert fra 1. halvår 1998 for 5 av de 8 kredittforetakene som har sammenlignbare tall. Ett selskap dekker ikke inn kravet til kapitaldekning med kjernekapital ved utgangen av 1. halvår 1999.

4.2 Finansieringsselskaper

Kredittilsynet har innhentet foreløpige resultat- og nøkkeltall fra 22 finansieringsselskaper for 1. halvår 1999. Tallene for 1. halvår 1998 gjelder de samme selskapene.

Figur 4.2.1 – Resultatutvikling i prosent av GFK

Resultatutvikling

Finansieringsselskapenes nettorente har økt med 0,32 prosentpoeng sammenlignet med 1. halvår i fjor. Finansieringsselskapene har stor grad av kortsiktig funding, og dette medførte at rentekostnadene økte raskt når rentenivået steg i 1998. Hevingen av selskapenes utlånsrente fikk størst effekt på renteinntektene i siste halvdel av 1998. I årets to første kvartaler er det isolert sett en nedgang i nettorenten, målt i prosent av GFK.

Tabell 4.2.1 – Resultatposter

	1. halvår 1999		1. halvår 1998	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	883	4,76	707	4,44
Andre inntekter	441	2,38	369	2,31
Andre kostnader	794	4,28	669	4,20
Driftsres. før tap	530	2,86	407	2,55
Bokførte tap	64	0,35	-1	-0,01
Resultat ord. drift	466	2,51	408	2,56

Finansieringsselskapene har en økning i bokførte tap sett i forhold til samme periode i fjor. Målt i prosent av GFK er det en nedgang i resultat av ordinær drift før skatt på 0,05 prosentpoeng sammenlignet med 1. halvår 1998.

Balanseutvikling

Brutto utlån til kunder har økt med 13,6 prosent (4,5 mrd. kroner) fra 1. halvår 1998. Økningen har vært størst på leasingområdet. Leasing utgjør nesten halvparten av finansieringsselskapenes utlån.

Tabell 4.2.2 – Balanseposter (prosent og mill. kroner)

	30.06.1999	% vekst	30.06.1998
Forvaltningskapital	38 257	13,6	33 670
Brutto utlån til kunder	37 598	13,6	33 100
Innlån og gjeld til kunder	5 240	44,4	3 629
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 154	-13,4	2 488
Nullstilte lån	409	24,7	328
i prosent av brutto utlån	1,09		0,99
Misligholdte lån	682	10,2	619
i prosent av brutto utlån	1,82		1,87
Tapsavsetninger	1 054	7,7	979
i prosent av brutto utlån	2,80		2,96

Kapitaldekning

Foreløpige tall for finansieringsselskapene viser en nedgang i kjernekapitaldekningen på 0,71 prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 1. halvår 1998. Dette skyldes i hovedsak en økning i beregningsgrunnlaget på 14,5 prosent de siste 12 månedene.

Tabell 4.2.3 - Kapitaldekningstall (prosent og mill. kr) for finansieringsselskapene totalt

	30.06.1999*	31.03.1999	30.06.1998
Kjernekapitalprosent	11,91	12,01	12,62
Kapitaldekningsprosent	12,91	13,02	14,07
Kjernekapital	4 521	4 362	4 182
Tilleggskapital	494	487	481
Netto ansvarlig kapital	4 898	4 729	4 661
Beregningsgrunnlag	37 953	36 332	33 135

* foreløpige tall

Av de 22 finansieringsselskapene som har rapportert foreløpige resultat- og nøkkeltall, har 13 selskaper redusert kjernekapitaldekningen sammenlignet med utgangen av 1. halvår 1998. 4 selskaper dekker ikke inn kravet til kapitaldekning med kjernekapital. 3 av de 5 største selskapene har en nedgang i kjernekapitaldekningen fra 1. halvår i fjor.

5. FORSIKRINGSSELSKAPER

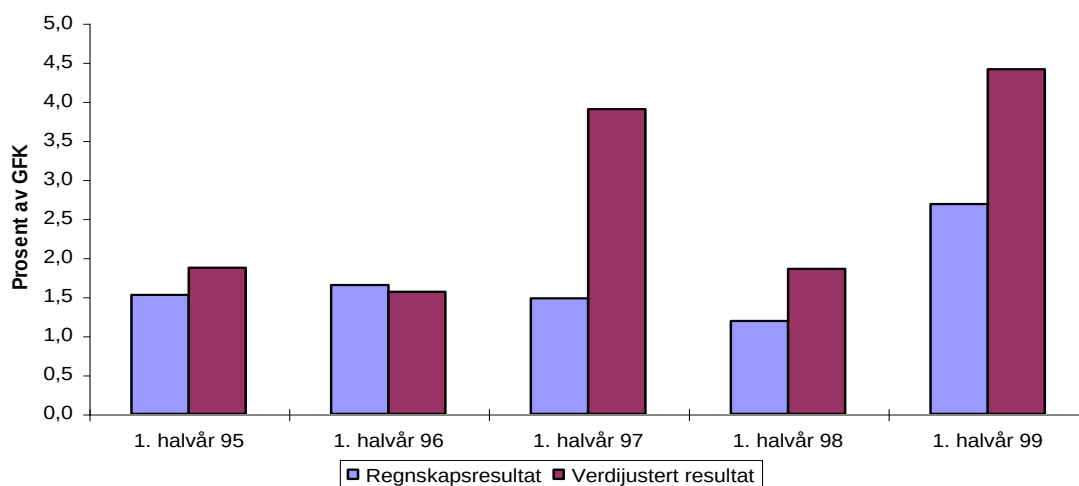
5.1 Livsforsikring

Ved utgangen av 2. kvartal 1999 var det 10 tradisjonelle livselskaper og 6 selskaper med konsesjon til å drive livsforsikring med investeringsvalg. Tallene nedenfor omfatter samtlige tradisjonelle livselskaper med unntak av to selskaper som begge har liten aktivitet. Livsforsikring med investeringsvalg vil bli omtalt i eget avsnitt.

Resultat

Livselskapenes resultat før fordeling til kunder og skatt var ved utgangen av 1. halvår 1999 på 8,6 mrd. kroner, eller 2,7 prosent av selskapenes samlede gjennomsnittlige forvaltningskapital (GFK). Dette er en kraftig økning fra 1. halvår 1998 da resultatet var på 3,4 mrd. kroner, eller 1,2 prosent av GFK. Figur 5.1.1 nedenfor illustrerer utviklingen i livselskapenes resultater for perioden 1. halvår 1996 til 1. halvår 1999

Figur 5.1.1 Utvikling i livselskapenes resultater 1996 - 1999

Økningen i livselskapenes resultat fra 1. halvår 1998 til 1. halvår 1999 skyldes hovedsakelig en forbedring av selskapenes netto inntekter fra finansielle eiendeler, sammen med ekstraordinære inntekter som i hovedsak består av oppskrivning av fast eiendom. Netto finansinntekter utgjorde ved utgangen av 1. halvår 1999 19 mrd. kroner, mot 11 mrd. kroner ett år tidligere. Denne økningen kan igjen splittes opp i to hovedelementer – effekten av økt kapitalavkastning, samt effekten på finansinntektene ved overgang til markedsverdibasert regnskap.

Den nye regnskapsforskriften som ble gjort gjeldende fra 01.01.99 innførte markedsverdiprinsippet ved føring av eiendom og aksjer. Selskapene er i denne forbindelse i 1999 pålagt å føre oppskrivning av fast eiendom som følge av forskriftsendringen under ekstraordinære inntekter i resultatet. Inntektsøkning som følge av overgangen til markedsverdier ved føring av aksjer, vil derimot komme som et påslag til netto finansinntekter. Det er imidlertid

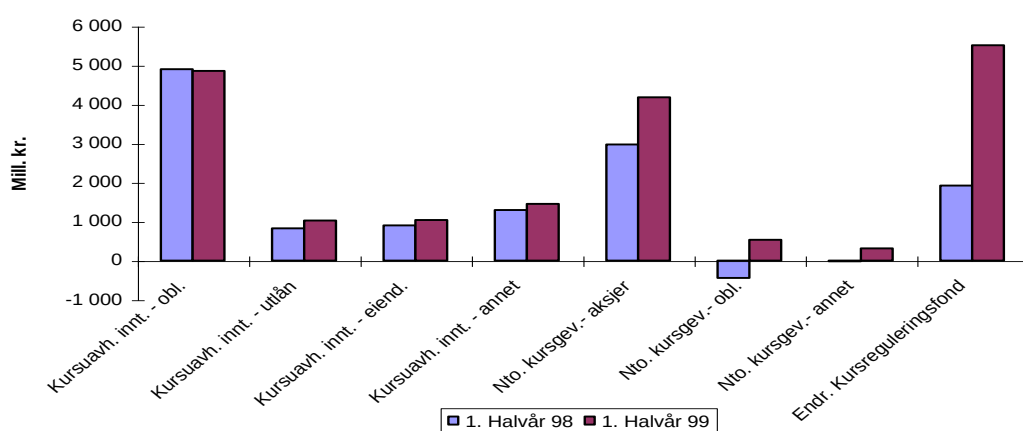
innført et kursreguleringsfond som i hovedtrekk består av forskjellen i markedsverdi og bokført verdi på aksjer, og overgangen til markedsverdi prinsipp får dermed ikke resultateffekt hva aksjer angår.

De midler som livsforsikringsselskapene forvalter på vegne av sine kunder, er langsiktige og egner seg i så måte godt for plassering i aksjer. Over det siste tiåret har forsikringsselskapenes forvaltningskapital vokst kraftig. Plasseringen i aksjer har økt sterkt både absolutt og relativt til forvaltningskapitalen, mens utlånsporteføljen er redusert som andel av samlet kapital. Med hensyn til forventet avkastning er dette en fornuftig investeringsstrategi for kunder i et langsiktig tidsperspektiv. Livsselskapenes adgang til å plassere i aksjer ble våren 1998 økt til 35 prosent av forsikringsmessige avsetninger. Utviklingen i verdipapirmarkedene har dermed stor betydning for livsselskapenes resultater.

Med en god utvikling på børsen både i Norge og internasjonalt har selskapenes kapitalavkastning vært spesielt god i 1. halvår 1999. Et vektet gjennomsnitt av kapitalavkastningen for de 8 selskapene viser en årlig avkastning for 1999 på 10,4 prosent, mot 7,5 prosent i 1998. Som nevnt tidligere kan økningen i netto finansinntekter splittes i to deler. Med en samlet gjennomsnittlig forvaltningskapital ved utgangen av 1. halvår 1999 på 320 mrd. kroner mot en gjennomsnittlig forvaltningskapital ved utgangen av 1. halvår 1998 på 290 mrd. kroner, forklarer økt kapitalavkastning anslagsvis 75 prosent av økningen i nettofinansinntekter ved sammenligning av de to periodene. De resterende 25 prosent forklares ved omlegging til markedsverdi basert regnskap.

I og med at livsselskapenes kunder bare kan gjøre krav på deler av kursreguleringsfondet, er det fremdeles aktuelt å operere med to kapitalavkastningsbegrep – kapitalavkastningsrenten definert i Forskrift om mål for livsforsikringsselskapenes kapitalavkastning fastsatt av Kredittilsynet 19. februar 1993, og en verdijustert kapitalavkastningsrente som inkluderer den totale endringen i kursreguleringsfondet. Verdijustert kapitalavkastningsrente er med andre ord et mål på realisert og urealisert totalavkastning på livsselskapenes forvaltningskapital. I 1. halvår 1999 var livsselskapenes vektete verdijusterte kapitalavkastningsrente på 13,3 prosent (annualisert) mot 8,2 prosent for samme periode i 1998.

Figur 5.1.2 Sammensetning av netto finansinntekter samt endringer i kursreguleringsfond

Figur 5.1.2 over viser fordelingen av finansinntekter på de ulike postene. Av figuren fremgår det at spesielt aksjeinvesteringer, men også investeringer i obligasjoner, har hatt en positiv

innvirkning på finansinntektene for 1. halvår 1999 sammenlignet med 1. halvår 1998. I de kursuavhengige inntektene har det kun vært mindre endringer.

Det verdijusterte resultatet, hvilket inkluderer periodens endringer i kursreguleringsfond, gir et bilde som er ganske forskjellig fra regnskapsresultatet. Verdijustert resultat før tildeling til kunder og skatt viser for 1. halvår 1999 et overskudd på 14,1 mrd. kroner, hvilket utgjør 4,4 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, mot 5,4 mrd. kroner og 1,9 prosent for tilsvarende periode i 1998. Tabell 5.1.1 nedenfor viser utviklingen i sentrale resultatposter. Premieinntektene i årets første halvår viser en reduksjon på 10 prosent fra samme periode i fjor. Tallene er korrigert for effekten av flytting av ordninger som medfører at hele premiereserven føres som premieinntekt i mottagende selskap.

Tabell 5.1.1: Resultatposter

RESULTAT				
Mill. kr.	30.06.99	% av GFK	30.06.98	% av GFK
Premieinntekter	14 828	4,6	15 730	5,5
<i>herav overføring av premiereserve mv. fra andre</i>	2 438	0,8	1 947	0,7
Netto inntekter fra finansielle eiendeler	18 906	5,9	11 247	3,9
<i>herav netto gevinst ved realisasjon</i>	5 029	1,6	2 510	0,9
Erstatninger	10 706	3,4	10 919	3,8
<i>herav overføring av premiereserve mv. til andre</i>	2 779	0,9	3 153	1,1
Endringer forsikringsmessige avsetninger, ekskl. nye tilleggsavsetn.	8 959	2,8	10 500	3,6
Forsikringsrelaterte driftskostnader og administrasjonskostnader	1 469	0,5	1 468	0,5
Andre inntekter/kostnader	1 499	0,5	24	0,0
Resultat før tildeling til kunder og skatt	8 566	2,7	3 427	1,2
Endring i kursreguleringsfond	5 511		1 923	
Verdijustert resultat før tildeling til kunder og skatt	14 077	4,4	5 350	1,9
Nye tilleggsavsetninger	8		3	
Midler tilført forsikringkunder	7 415		2 725	
Skattekostnad	99		20	
Overskudd før skatt	1 143	0,4	699	0,2

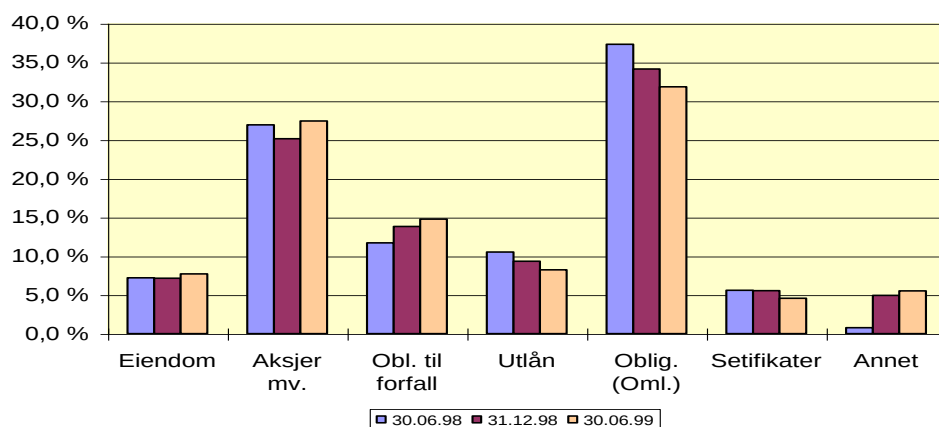
Overføring av premiereserve mv. til/fra andre sier noe om flytteaktiviteten i livsforsikringsbransjen. I 1. halvår 1999 var det en liten netto fraflytting fra livselskapene til pensjonskassene på 341 mill. kroner (svarende til 0,1 prosent av forsikringsmessige avsetninger). I samme periode i 1998 hadde man en netto fraflytting på 1 207 mill. kroner.

Balansestruktur

Livselskapenes samlede forvaltningskapital var ved utgangen av 1. halvår 1999 på 332 mrd. kroner, hvilket er en økning på 12,2 prosent fra første halvår i 1998 da samlet forvaltningskapital

var på 296 mrd. kroner. Figur 5.1.3 nedenfor gir et bilde av utviklingen i selskapenes aktivasammensetning i den aktuelle perioden.

Figur 5.1.4: Utvikling i sentrale balanseposter (i % av FK) fra 30.06.98 til 30.06.99

Beholdningen av aksjer og andeler økte svakt i prosent av forvaltningskapitalen (FK) fra utgangen av 1. halvår 1998 til utgangen av 1. halvår 1999 (målt i markedsverdi). Andelen obligasjoner "holdt til forfall" økte i samme periode fra 12 til 15 prosent av FK. Plassering i obligasjoner klassifisert som omløpsmidler (målt i markedsverdi) samt utlån er redusert med henholdsvis 5 og 2 prosentpoeng, mens plassering i eiendom og sertifikater er tilnærmet uforandret.

Aksjer og andeler

Markedsverdien av livselskapenes totale aksjebeholdning var ved utgangen av 2. kvartal 1999 91 mrd. kroner, hvilket er en svak økning sett i forhold til samme periode året før.

Utviklingen i selskapenes utenlandsandel hva gjelder beholdningen av omløpsaksjer (markedsverdier) i perioden 1. kvartal 1998 til 2. kvartal 1999 er gjengitt i tabell 5.1.2 nedenfor. Tabellen viser at livselskapene fremdeles sitter med en stor andel utenlandske aksjer. Andelen steg i begynnelsen av 1998, men har siden 3. kvartal 1998 flatet ut på ca. 60 prosent.

Tabell 5.1.2: Verdipapirbeholdning (omløpsmidler) - andel utenlandske verdipapirer

Prosent total beholdning	1. kv. 1998	2. kv. 1998	3. kv. 1998	4. kv. 1998	1. kv. 1999	2. kv. 1999
utenlandsandel aksjer	49 %	53 %	58 %	61 %	59 %	60 %
Utenlandsandel obligasjoner	39 %	40 %	40 %	40 %	43 %	40 %

Obligasjoner

Livselskapenes obligasjonsbeholdning som ikke er til varig eie er i prosent av FK redusert med 5 prosentpoeng i tiden fra utgangen av 1. halvår 1998 til utgangen av 1. halvår 1999. Det finnes imidlertid variasjoner selskapene imellom. Utenlandsandelen av obligasjoner som ikke er til varig eie har ligget stabil over perioden, og var ved utgangen av 1. halvår 1999 40 prosent.

Obligasjoner som holdes til forfall

I likhet med aksjer har beholdningen av obligasjoner som holdes til forfall økt jevnt siden utgangen av 1. halvår 1998. Ved utgangen av 1. halvår 1999 utgjorde beholdningen 49 mrd.

kroner, hvilket svarer til 15 prosent av selskapenes samlede forvaltningskapital, mot 34,6 mrd. kroner og 12 prosent av FK ett år tidligere.

Utlån

I likhet med utviklingen de senere årene var det også i 1. halvår 1999 en nedgang i andelen utlån i livselskapenes balanse. Andelen utlån ble redusert fra 9 til 8 prosent av FK siden nyttår.

Bygninger og faste eiendommer

Bygninger og faste eiendommer økte med 1,3 prosentpoeng til 7,7 prosent av FK fra utgangen av 1. halvår 1998 til utgangen av 1. halvår 1999.

Soliditet

Kapitaldekningen var for livselskapene totalt 11,7 prosent ved utgangen av 1. halvår 1999 mot 11,2 prosent ett år tidligere. Samtlige selskaper tilfredsstiller kapitaldekningskravet på 8 prosent.

Livselskapenes risikobærende evne ble høsten 1998 satt på en betydelig prøve med et børsfall i Norge på rundt 30 prosent og en renteoppgang på over 4 prosentpoeng. Den dramatiske utviklingen illustrerte selskapenes behov for bufferkapital for å kunne møte kortsiktige svingninger som erfaringsmessig oppstår i verdipapirmarkedene. Bufferkapital er kapital selskapene må være i besittelse av for å tåle den markedsrisiko de utsetter seg for gjennom sine verdipapirinvesteringer. Over tid har livselskapene bygget opp en solid bufferkapital gjennom økte tilleggsavsetninger, ansvarlig kapital utover minstekravet og kursreguleringsfond (tidligere kursreserver). Videre har norske livselskapers markerte økning i aksjeinvesteringer i utlandet bidratt til å dempe virkningen av den til tider turbulente utviklingen i det norske markedet. Tabell 5.1.3 nedenfor viser utviklingen i livselskapenes bufferkapital de siste fire årene.

Tabell 5.1.3 Utviklingen i bufferkapital i perioden 2. kv. 95 til 2. kv. 99 – livselskaper totalt

Mrd. kr.	2. kv. 99	1. kv. 99	4. kv. 98	3. kv. 98	2. kv. 98	2. kv. 97	2. kv. 96	2. kv. 95
Ansv.kap. >8%	5 341	5 227	5 010	4 232	4 209	2 284	2 905	1 321
Tilleggsavsetn.	12 624	12 929	12 938	12 560	12 510	10 321	8 133	5 955
Kursreg.fond	10 959	9 871	5 461	822	14 306	15 095	4 454	2 314
Bufferkapital	28 924	28 027	23 409	17 614	31 025	27 700	15 492	9 590

Livsforsikring med investeringsvalg

Det er i alt seks selskaper med konsesjon til å tilby livsforsikring med investeringsvalg (unit linked). Total forvaltningskapital ved utgangen av 1. halvår 1999 var 2 476 mill. kroner. Totale premieinntekter var 717 mill. kroner. Selskapene hadde et samlet underskudd på 6 mill. kroner for 1. halvår 1999.

Av en samlet forvaltningskapital på 2,5 mrd. kroner var 68 prosent plassert i aksjer og andeler, mot 63 prosent ved utgangen av 1. halvår 1999. Andelen obligasjoner var 8 prosent, og 18 prosent i sertifikater, mot hhv. 14 og 25 prosent ved utgangen av 1. halvår 1998.

5.2 Skade- og kredittforsikringsselskaper

Resultatutvikling (49 selskaper)

Skadeselskapene samlet hadde i første halvår 1999 forfalte bruttopremier på 16,0 mrd.kr., en økning på 8,5% i forhold til etter første halvår 1998. *Premieinntekter for egen regning* var 10,9 mrd.kr., en økning på 7,8%. Betalte bruttoerstatninger var 25,9% høyere enn i 1998, mens *Erstatningskostnader for egen regning* steg med 19,3% til 9,5 mrd.kr. Skadeprosenten (f.e.r.) økte med dette fra 79,2 til 87,7. Etter første kvartal var denne 89,2. *Driftskostnadene* steg med 7,9% til 3,1 mrd.kr. noe som ga en driftskostnadsprosent på 28,9. Combined ratio ble med dette 116,6, en økning fra 108,1. Skadeselskapene viste dermed et negativt resultat av teknisk regnskap på 910 mill.kr. mot et positivt resultat på 99 mill.kr. etter tilsvarende periode året før. *Netto finansinntekter* viste svært positiv utvikling sammenlignet med fjoråret, fra 2,3 mrd.kr. til 3,9 mrd.kr. Dermed kan skade- og kredittforsikringsselskapene som gruppe vise et resultat av ordinær virksomhet på 1,6 mrd.kr., noe som er en økning på 0,4 mrd.kr. Alle selskapene tilfredstiller minstekrav til kapitaldekning etter første halvår 1999.

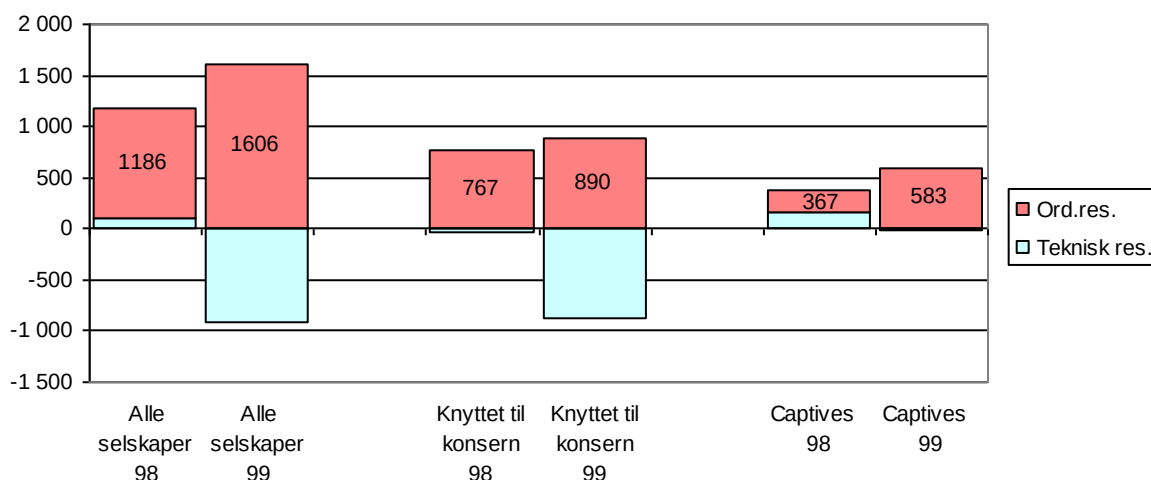
De ulike undergrupper av selskaper vises i tabell 5.2.1, hvor også markedsandelene er beregnet ut ifra både forfalt bruttopremie og forvaltningskapital.

Tabell 5.2.1 Markedsandeler for ulike grupper

	Knyttet til konsern	Captives	Øvrige AS'er	Gjensidige sjøfors.selsk.	Øvrige gjensidige	Kreditt-forsikring
Forfalt bruttopremie	86,2 %	5,4 %	4,5 %	2,4 %	1,3 %	0,3 %
Forvaltningskapital	74,3 %	15,2 %	5,1 %	3,1 %	1,5 %	0,8 %

De ulike gruppene viser tildels forskjellig resultatutvikling, og i figurene 5.2.1 og 5.2.2 illustreres situasjonen for teknisk resultat og resultat av ordinær virksomhet. (Det gjøres oppmerksom på at skalaen er ulik for de to figurer.)

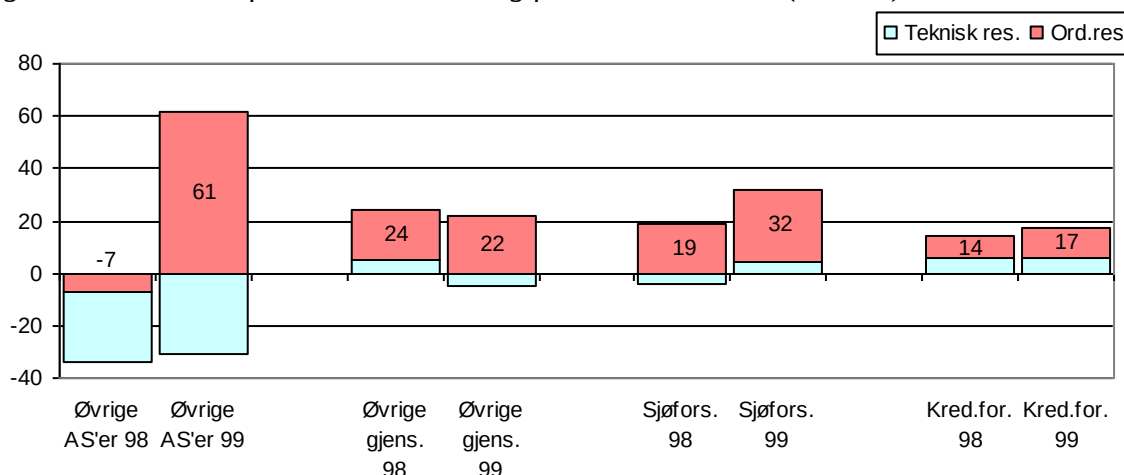
Figur 5.2.1 Resultat første halvår 1998 og første halvår 1999 (Mill.kr.)

For gruppen med *selskaper knyttet til konsern* økte erstatningene med 19,9% mens opptjent premie f.e.r. bare økte med 8%. Teknisk resultat ble med dette forverret fra -33 mill.kr. til

-868 mill.kr. Netto finansinntekter økte dog med 67,5% slik at gruppen viser en *økning* i ordinært resultat fra 767 mill.kr. til 890 mill.kr.

Figur 5.2.2 Resultat første halvår 1998 og første halvår 1999 (Mill.kr.)

(For "Øvrige AS'er 1998 var teknisk resultat -34 mill.kr.)

Gruppen av *Øvrige gjensidige selskaper* er den eneste som viser svakere resultater av ordinær virksomhet enn i tilsvarende periode året før. Både erstatninger og driftskostnader har her økt noe mer enn opptjent premie. I tabell 5.2.2 oppsummeres situasjonen for selskapenes combined ratio.

Tabell 5.2.2 Combined ratio for de ulike grupper av selskaper

	Selskaper tilkn. konsern	Øvrige aksje-selskaper	Øvrige gjens. selskaper	Gjens. sjø-fors.selsk.	Captives	Kred.fors.
1. halvår 1999	117,6 %	149,1 %	117,0 %	128,2 %	60,1 %	117,0 %
1. halvår 1998	109,0 %	135,4 %	112,0 %	101,2 %	62,6 %	158,7 %

Skadeforsikringskonsern

De tre skadekonsernene Gjensidige Skadegruppen, Storebrand Skadekonsern og Vesta Forsikring Konsern (skadedelen) er svært dominerende innen skadeforsikringsnæringen, slik at det i den videre omtale av første halvårs resultater vil fokuseres på disse tre aktørene.

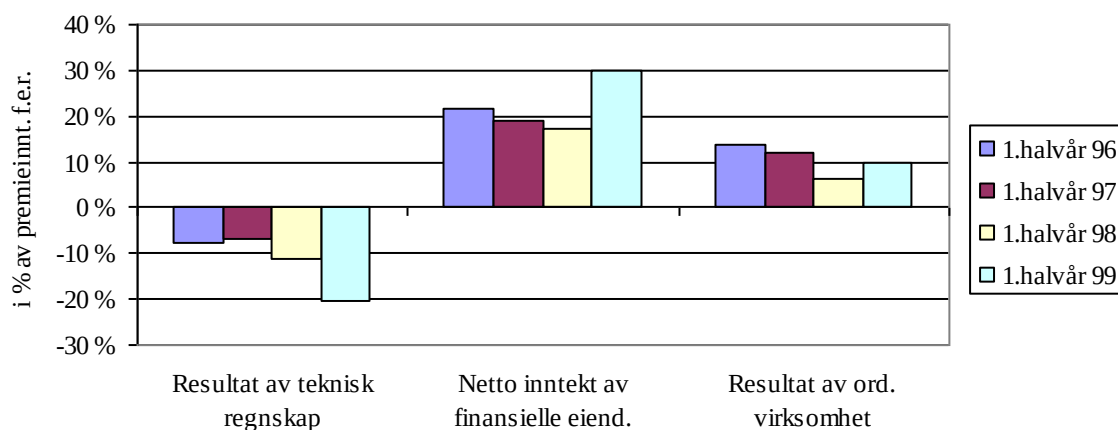
I tabell 5.2.3 sammenfattes utviklingen i enkelte sentrale resultatelementer i forhold til tilsvarende periode i 1998.

Tabell 5.2.3 Resultatelementer, skadekonsernene samlet

	1. halvår 1999	1. halvår 1998	%-vis endring
Opptjent premie f.e.r	9 126	8 566	6,5 %
Erstatninger f.e.r	8 146	6 937	17,4 %
Driftskostnader f.e.r	2 633	2 482	6,1 %
Teknisk resultat	- 806	- 97	
Netto finansinntekter	2 748	1 488	84,7 %
Resultat av ord. virksomhet	896	534	67,7 %

Mens konsernene viser en svak forbedring med hensyn på driftskostnader i forhold til premieinntekter har erstatningene økt markant, med 17,4%. Combined ratio endte på 118,2 slik at konsernene samlet fikk et svakt teknisk resultat, -806 mill.kr. På grunn av klart bedre utvikling i finansmarkedene har resultat av ordinær virksomhet likevel økt til 896 mill.kr. I figur 5.2.3 vises utviklingen de siste fire år (halvårstall) av resultat av ordinær virksomhet, samt underkomponentene resultat av teknisk regnskap (ekskl. allokert investeringsavkastning) og netto finansinntekter.

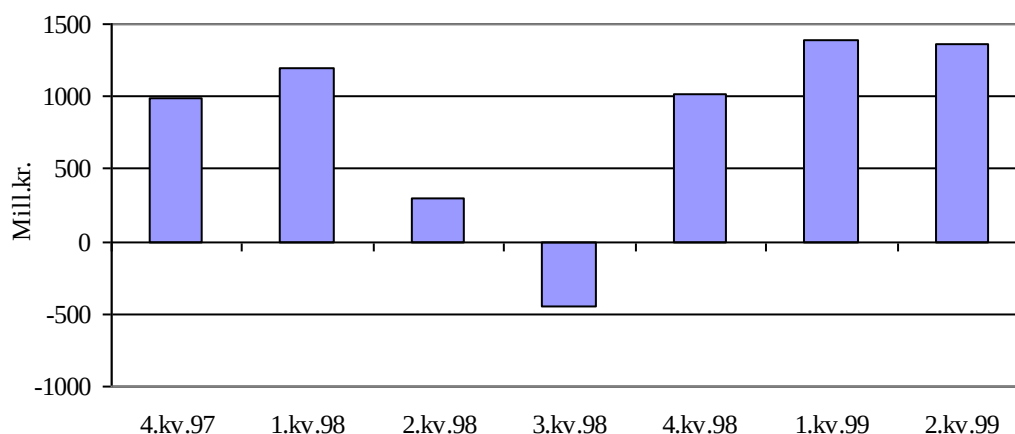
Figur 5.2.3 Komponenter i resultat av ordinær virksomhet. Skadekonsernene

(I "Resultat av teknisk regnskap" er Allokert investeringsavkastning trukket ut. I "Netto inntekt av finansielle eiendeler" er Andre inntekter/kostnader lagt til.)

Idet skadekonsernene i de siste årene har opplevd svake resultater av det tekniske regnskap er de avhengige av høye inntekter fra finansielle eiendeler for å kunne opprettholde lønnsomheten. I figur 5.2.4 vises utviklingen i netto finansinntekter for de siste seks kvartaler.

Figur 5.2.4 Netto inntekter av finansielle eiendeler **pr.kvartal** (Mill.kr.)

I tabell 5.2.4 vises de siste fire års situasjon for skade-/driftskostnadsprosent, og combined ratio for konsernene samlet.

Tabell 5.2.4 Utviklingen i combined ratio 1996-1999

	Skadeprosent i første halvår				Driftskostn.prosent i første halvår				Comb. ratio i første halvår			
	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999	1996	1997	1998	1999
Tre skadekonsern	77,8	80,7	81,0	89,3	26,4	27,4	29,0	28,9	104,2	108,1	110,0	118,2

Skadeforsikringsbransjen er fremdeles preget av sterk konkurranse. De mange rabattordningene har bidratt til at premieøkninger ikke har hatt den ønskede effekt på premieinntektene. Dette, kombinert med fortsatt høye erstatninger innen motorvogn og yrkesskade, bidrar til at skadeprosenten ikke har gått like mye ned i forhold til første kvartals resultater som man kunne forvente. Den samlede skadeprosent for konsernene ble dermed bare redusert med 1,2 prosentpoeng i forhold til første kvartal.

Balansen

De tre skadekonsernene hadde samlet sett en forvaltningskapital på 51,6 mrd.kr. etter første halvår, en økning på 1,7% siden utløpet av første halvår i fjor. Beholdningen av obligasjoner og sertifikater var redusert med 9,7% til 17,9 mrd.kr. Også mengden utlån var klart redusert, ned 7,9% til 2,7 mrd.kr. Bygninger og faste eiendommer utgjør 3,8 mrd.kr., en økning på 13,1% siden tilsvarende periode året før. I tabell 5.2.5 vises enkelte aktivaposters andel av forvaltningskapitalen for de enkelte konsern.

Tabell 5.2.5 Aktivaposter i prosent av forvaltningskapital, etter første halvår 1998 og 1999

	1999 %	1998 %
Bygninger og faste eiendommer	7,4	6,6
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis (omløpsmidler)	17,2	17,3
Obligasjoner og sertifikater	34,7	39,1
Utlån	5,2	5,7

Andelen utenlandske verdipapirer har vist økning i de senere kvartaler, og for aksjer (klassifisert som omløpsmidler) utgjør disse nå over halvparten, jmf. tabell 5.2.6.

Tabell 5.2.6 Utenlandsandeler i verdipapirer klassifisert som omløpsmidler

(Tall i %)	1997	1.kv.98	2.kv.98	3.kv.98	1998	1.kv.99	2.kv.99
Aksjer	35,9	34,6	41,9	43,8	49,8	51,4	52,2
Obligasjoner	27,4	31,2	30,8	32,2	38,2	35,0	34,9

Ved utløpet av første halvår tilfredsstilte alle tre skadekonsern minstekravene til forsikringstekniske avsetninger. Totale avsetninger var 34 mrd.kr. Ansvarlig kapital er 1,8% lavere enn etter første halvår 1998.